



О. М. Балинська,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Львівського державного університету внутрішніх справ

УДК 340.14

СЕМІОТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ У ПРАВІ

Розглядаються основні семіотичні характеристики людини: тіло, душа, дух, ім'я, соціальна роль, професія, поведінка — у контексті права. А саме право подається як знакова система, яку створила людина, і водночас як регулятор семіотично структурованого соціокультурного простору.

Ключові слова: людина, homo semioticus, символ, тілесність, духовність, душевність, філософія імені, модель поведінки.

Найбільш стародавнім, значущим і універсальним зі всіх символів є сама людина, адже "... всі закони, елементи і сили всесвіту знайшли своє відображення у людській конституції, ... кожна річ, що існує поза людиною, має аналог у людині" [1, с. 321]. Розглядаючи людину як знак, попри загальноновизнану її триєдну природу (тіло, дух, душа), для сфери правовідносин доцільно виділити ще декілька аспектів, що також значущі для характеристики людини як соціального символу. Так, ми пропонуємо розглядати людину за такою схемою: 1) тіло; 2) дух; 3) душа; 4) ім'я; 5) соціальна роль; 6) професія; 7) поведінка.

Вивченням символізму й знаковості основних характеристик людини, що вирізняли її з-поміж інших живих істот і організмів, займалося чимало дослідників. Основні людиноцентричні вчення були відображені вже у дослідженнях античних філософів, мислителів епохи Відродження і Просвітництва, депо глибшим підходом вирізняються праці більш сучасних науковців, зокрема таких, як В. Бенямін, Л. Вітгенштайн, М. Гайдегер, Й. Гейзінга, Е. Гусерль, Е. Дюргейм, І. Кант, А. Камю, С. К'єркегор, Ф. Ламерті, К. Леві-Строс, Г. Марсель, Ж.-П. Сартр, П. Сорокін, М. Фуко, А. Тойнбі, А. Тофлер, Й. Фіхте, З. Фройд, Е. Фром, Т. де Шарден, О. Шпенглер, К. Ясперс, та найбільш зрозумілими і близькими для нас є концепції вчених кінця ХХ і початку ХХІ століть (серед них, наприклад, Ю. Габермас, О. Лосєв, Ю. Лотман, М. Мамардашвілі, К. Поппер, Ф. Фукуяма, С. Хантінгтон та інші).

Мета статті — розглянути людину як символічну істоту в контексті відтворюваності її семіотичних характеристик у праві.

Тіло, дух і душа з-поміж усіх вищеназваних складових символу "людина", мабуть, досліджувани найчастіше. Що стосується тіла, то відомі цілісні підходи до нього як форми буття людини та зокрема до тілесності як ключового філософського концепту і соціально-культурного феномену загалом (із сучасних українських науковців це, наприклад, О. Є. Гомілко [2]), а також структурно-функціональні підходи, в яких виокремлюються певні частини людського тіла й акцентується їх пріоритетність у трактуванні функціонального призначення людини. Так, М. П. Холл виділяє три основні символи тіла людини: серце (що символізує джерело життя, духовну природу людини), мозок (як середовище зв'язку раціонального розуму) і "відтворювальну систему" (як джерело сили, що створює фізичний організм) [1, с. 326]; щоправда, іноді інтелектуальні сили він уособлює з образом розкритого ока, а відтворювальну систему — з квіткою, палицею, чашею або рукою [1, с. 328]; а загальну схему людини подає так: "Чотири тілесні центри



приписані елементам, сім життєвих органів — планетам, дванадцять основних частин — знакам зодіаку, невидимі частини божественної природи людини — різним божествам, і скритий бог маніфестує себе у кістковому мозку” [1, с. 330]. При цьому він вважає число 5 (п’ять) символом людини (за кількістю важливих кінцівок): руки і ноги представляють чотири стихії (ноги — землю і воду, руки — вогонь і повітря), а голова — священний п’ятий елемент, ефір, який контролює та об’єднує попередні чотири [1, с. 331] (тут доречно згадати і славнозвісну пентаграму як символ мікрокосму, магічну формулу людини, що, крім п’яти елементів і кінцівок, символізує п’ять властивостей великого магічного діяча і п’ять чуттів людини [1, с. 480]). Духовність також відтворена символами тіла: пальці на ногах представляють десять заповідей фізичного закону, а десять пальців рук — духовного закону ...; вертикальний поділ тіла на дві половини символізує світло (права частина) і пітьму (ліва частина), що відповідно співвідноситься з духовністю й матеріальністю [1, с. 331]. Обличчя він розглядає у природній трійці: “... очі представляють духовну силу, ніздрі — охоронну й життєдайну силу, рот і вуха — матеріальну силу деміурга в нижчому світі” [1, с. 334]. Раси, національності, племена, релігії, держави, суспільства і міста також розглядалися за Холлом як складні істоти, кожна з яких складена з різної кількості індивідуальних одиниць; кожне суспільство має індивідуальність, що є сумою індивідуальностей його членів [1, с. 337].

Відомі також міфи слов’ян, що описують походження частин тіла від природних стихій або навпаки. Українська міфологія, наприклад, передає творення людини з восьми частин, восьми елементів макрокосмос. Народна анатомія представляє людину як конструкт не тільки фізичний: поряд із тілом, кістками, очами і кров’ю як рівноцінні складові згадуються також нематеріальні елементи — думки, дихання і тепло. Так, І. Франко наводив приклад: “... у людини тіло — від “персти”, думка — від хмари, кості — від каменю, кров — від моря, очі — від сонця, дихання — від вітру, теплота — від вогню, а душу наостанок вдихнув сам Бог” [цит. за: 3]. Існує й протилежний мотив, де, навпаки, з тіла постають елементи природного світу, що представлено, зокрема, у “Рігведі”, де тіло першолюдини Пуруші стає матеріалом для творення світу: з духу постає місяць, з очей — сонце, з дихання — вітер, з пупка — повітряний простір, з голови — небо, з ніг — земля, з вух — сторони світу [4].

Ми наводимо цю інформацію не тому, що вона повинна бути відтворена у праві, а радше для того, щоб продемонструвати, наскільки важливим і цінними були і є тіло, дух і душа людини у всіх релігіях, філософіях, наукових течіях, напрямках і т. д. Сучасне право також покликане захищати тіло, дух і душу людини: життя і здоров’я, честь і гідність; причому як у природному, так і в позитивному праві немає чіткої межі між тілесністю і духовністю людини (завдавши моральної, душевної шкоди, правопорушник посягає одночасно і на дух — честь і гідність, і на тіло — здоров’я, а іноді й життя потерпілого). Ці аспекти були завжди присутні у праві, а в сучасному світі відтворені у взаємозв’язку юриспруденції та відносно нової науки — біоетики, зокрема у таких право-випадках, як евтаназія, аборт, пересадка органів і тканин, клонування тощо [напр., 5; 6; 7].

Крім цього, семіотичний аналіз тілесного кодування надзвичайно важливий у сфері правовідносин, зокрема у кримінальному процесі та криміналістиці, коли необхідно трактувати знаки тіла в контексті невербальної семіотики, яка включає паралінгвістику (вивчає темп, тембр, висоту голосу, особливості артикуляції слів, міміку, жести, пози, почерк), кінесику (спеціалізується на рухах, жестах, міміці), гаптику (зосереджена на шкіряній рецепції), гастику (наука про знакові функції їжі та напоїв), ольфакцію (наука про мову запахів), проксеміку (вивчає простір і час як знакові системи), хронеміку (наука про час комунікації) тощо [8, с. 152]. У цьому ж контексті цікавими й потрібними є дослідження способів демонстрації за допомогою тіла належності до професійної, релігійної, злочинної, етнічної групи шляхом нанесення татувань [напр., 9].



Усе це дає підстави для осмислення тілесності як філософсько-правової категорії та надання тілу нових семіотичних функцій.

Наступні три чинники, що також покликані характеризувати людину як певний знак, більше стосуються першого підходу (людина — творець знаків), адже й ім'я, і професію чи соціальну роль люди придумують і наділяють певною символікою самі. Проте ми розглянемо ці чинники стосовно індивідуальності людини, а не у відтворенні її символотворчості.

Філософія імені (не слід плутати зі своєрідною модифікацією середньовічного філософського реалізму на російському ґрунті на початку ХХ ст. — ім'яслав'єм, суть якого полягала в особливому шануванні Імені Божого) вбачає вивчення імені речі не як умовного знака, а як прямого прояву її онтологічної природи (веде свій початок від учення св. Григорія Палами про енергію імені як особливого виду енергії, що відкриває “річ у собі” і дає доступ до її пізнання) [10]. Деяко близькою до цього є філософія мови у дослідженнях Львівсько-Варшавської філософської школи, зокрема номіналізм Ст. Лесневського [11]. Найбільш повно (на основі феноменології Гусерля та вчення про символічні форми Касірера) філософію імені розвинув О. Ф. Лосєв, який вважав, що “... ім'я є життя ... тільки в імені обґрунтована вся найглибша природа соціальності у всіх безконечних формах її прояву... Якщо слово не дійсне і ім'я нереальне, немає чинника самої дійсності, зрештою, немає самої соціальної (в найширшому змісті цього поняття) дійсності ...” [12, с. 238–239]. Не розглядатимемо філософію імені як концепцію називання взагалі, але зауважимо тільки, власне, про ім'я людини: воно дається при народженні і стає одним із соціальних ідентифікаторів людини, засобом її індивідуалізації в суспільстві та належить до особистих немайнових благ фізичної особи (ст. 28 Цивільного кодексу України) [13]. Тому не зовсім виправданим, із позицій філософії людини, є дозвіл сучасного права змінювати ім'я (ст. 28 Цивільного кодексу України), що руйнує першопочатково закладену цілісність людини як соціального суб'єкта.

Про ім'я як частину семіотики іміджу людини і соціальний знак, що має статус самоцінності особи та є її неречовим багатством, говорить С. Махліна, яка одна з небагатьох здійснила аналіз питань, пов'язаних іменем, у контексті семіотики. Вона, наприклад, вважає, що “... ім'я має статусну диференціацію й одночасно етнічну та часову сигніфікацію...” і при цьому виконує у суспільстві функції ідентифікації, диференціації, регулювання, узагальнення, пізнавального, виховну та акумулювання, “... стаючи соціокодом у скарбниці колективної пам'яті й засобом трансляції культури” [8, с. 140]. Крім цього, дослідниця виокремлює різні теорії імені: емоційну, звукову, соціальну, асоціативну, інтуїтивну [8, с. 141]. Тобто, за підходом Махліної, в імені відображається сукупність історичних, культурних, цивілізаційних знаків, кодів, символів, що відображають семіотичність людини.

На відміну від імені, соціальну роль людина можна (а іноді це їй навіть необхідно) міняти. Соціальну роль здебільшого розуміють як:

- 1) модель поведінки, очікуваної від того, хто має певний соціальний статус, тобто вона обмежується сукупністю прав і обов'язків, відповідних цьому статусу;
- 2) сукупність нормативно зумовлених соціальних властивостей, очікувань і зобов'язань у поєднанні з конкретною соціальною позицією [див. 14].

Сучасне суспільство вимагає від індивіда постійної зміни моделі поведінки для виконання конкретних ролей, значного поширення набули також так звані рольові конфлікти, що виникають у ситуаціях, коли від індивіда вимагається одночасне виконання декількох ролей із суперечливими вимогами. Види соціальних ролей визначаються різноманітністю соціальних груп, видів діяльності й відносин, у які включена людина. Залежно від суспільних відносин виділяють соціальні та міжособистісні соціальні ролі. Соціальні ролі пов'язані із соціальним статусом, професією або видом діяльності (учитель, учень, студент, продавець, мільйонер). Це стандартизовані безособові ролі, що будуються на основі прав і обов'язків,



незалежно від того, хто ці ролі виконує. Чоловік і жінка — це також соціальні ролі, вони біологічно зумовлені і передбачають специфічні способи поведінки; причому коли правові норми сучасних цивілізованих держав цей аспект нівелюють, закріплюючи рівноправ'я, то звичаї і традиції іноді чітко розмежовують їх, зберігаючи символізм чоловічого й жіночого “соціального призначення”. Міжособистісні ролі пов'язані з міжособистісними стосунками, які регулюються на емоційному рівні (лідер, скривджений, знехтуваний, кумир, улюбленець і т. д.). Соціальна роль може бути природжена (до таких належать соціально-демографічні ролі: чоловік, дружина, дочка, син, внук тощо), але й можна її набути чи змінити. Для кожної людини якесь окрема соціальна роль виступає домінуючою, що стає своєрідним соціальним амплуа як найбільш типовий індивідуальний образ, звичний для оточуючих і з яким асоціюється ця людина. Іноді зміна звичного образу важко дається як для самої людини, так і для сприйняття оточуючих її людей, але такі зміни необхідні у випадку асоціального типу поведінки, і їх охочіше сприймає оточення. По-іншому соціальну роль можна назвати стереотипом поведінки, що також вирізняється певною знаковістю й символізмом.

Різновидом попередньої семіотичної характеристики (соціальної ролі) сучасної людини можна вважати професію як певний, чітко окреслений у межах суспільного поділу праці комплекс дій, які людина повинна виконувати і які потребують наявності в цієї людини відповідних знань, умінь, практичних навиків тощо. Ми виділили професію в окрему семіотичну характеристику людини на підставі того, що їй (професії) властива типовість, стандартність, шаблонність. Ця характеристика людини, мабуть, найчіткіше прописана у праві (особливо позитивному), адже кожна окрема професія має свої законодавчо закріплені кваліфікаційні вимоги, які, власне, і стають основою для символізації професій (називаючи, наприклад, професію вчителя, ми уявляємо конкретні атрибути: строгий костюм, указку і пакет підручників у руках, можлива й деталізація — окуляри, серйозний погляд, повчальна інтонація у голосі і т. д.; із пекарем у нас асоціюється в уяві людина у білому одязі, запорошеному борошном, біля величезного казана з тістом або стелажів з рум'яними булочками тощо).

Взагалі, професію і соціальну роль можна було б об'єднати в одну узагальнену характеристику — поведінку, але з урахуванням соціальних обставин, зумовлених встановленими вимогами. Хоча поведінка сама по собі також може бути знаковою характеристикою людини, якщо розглядати її в контексті так званої ритуальності. Ритуал — це традиційний порядок проведення якоїсь церемонії, вироблений звичаєм, або запроваджений порядок виконання певних дій [15, с. 1032]; у контексті побутових або релігійних традицій такі дії можуть називатися обрядом [15, с. 650]. Сфера правовідносин також має свої традиції, а отже, й обрядовість, і ритуальність. Загальновідомими прикладами є прийняття присяги, вручення нагород і навіть військове привітання (як індивідуальне із прикладанням правої руки до головного убору, так і колективне із хоромим “Здоров'я бажаєм, товаришу генерале!”). Поведінка як семіотична характеристика людини полягає у дотриманні ustalених соціально-культурних сценаріїв, сформованих практикою і підкріплених частим застосуванням. Новий рівень розвитку культури формує новий тип поведінки (те, що схвалювалося, скажімо, у Середньовіччі, — наприклад, щоденне носіння зброї, — не прийнятне в наш час, а сучасний одяг ділової жінки видався б у той час, як мінімум, зухвальством).

Загалом, семіотика людини орієнтується на пізнавальний вимір загальнолюдського досвіду, адже вона закорінена в історичному процесі дії знаків (семіозисі) і передбачає обов'язкову наявність хоча б двох динамічних чинників (знака й означуваного, знака та його автора, знаку і значення (інтерпретанти), знаку й інтерпретатора, знака й контексту та ін.). І згідно з цим, узагальнюючи відомі філософські підходи до вивчення людини як *homo semioticus*, можна назвати низку знакових типів, властивих для кожної окремої епохи, кожного окремого історичного періоду.



Найвеличніший образ людини — це створення її за образом і подобою Бога (християнське трактування), що передбачає характерну внутрішню роздвоєність унаслідок гріхопадіння перших людей і узгоджується з ученням про поєднання Божественної та людської природи в особі Ісуса Христа, через що наголошується на можливості кожної людини долучитися до Божої благодаті (у християнській традиції “надлюдина” — *superhumanus*, теорію якої розвинув німецький філософ Ф. Ніцше [16]). А найнікчемніший образ людини походить із провідної барокової ідеї невидимої піщинки Всесвіту, що, однак, як невеликий уламок голограми, може відобразити сутність гігантського Всесвіту [1, с. 510–511].

Тож згрупуємо класифікацію семіотичних типів людиноцентричних філософських учень на позитивні (де людина виступає у вигідному ракурсі), негативні (в яких людину критикують або вивищують її не найкращі властивості) та нейтральні (що просто констатують якусь людську рису). До першої “групи” належать:

— людина — *центр Всесвіту* (людина є завершенням еволюції світобудови, сам термін був уперше вжитий у добу Відродження та Просвітництва);

— людина — *міра всіх речей* (*homo mensura*, Протагор);

— людина — *малий Космос* (ідея мікрокосмосу в концепції атомізму Демокріта);

— людина — *метафора Бога* (концепція феноменології Е. Гусерля);

— людина *творча* (світ — це інтелектуальна інтерпретація прихованих щиросердечних прагнень творчо мислячого індивіда, К. Ясперс);

— людина — *продукт селекційної діяльності* (на основі цієї ідеї Т. де Шарден започаткував філософську антропологію);

— людина як *самість* (теорія трьох світів людини: світу фізичних явищ; світу суб’єктивних (ментальних і психічних) станів свідомості; світу об’єктивного змісту мислення і предметів людської свідомості — гіпотези, наукові теорії, матеріалізовані проекти тощо, К. Поппер);

— людина *активна* (людська реальність створюється зусиллями, що розкриваються через механізми активності і регуляції, М. Мамардашвілі) та ін.

Другу “групу” семіотичних типів людини становлять:

— людина — *ніщо* (людина є істотою, завдяки якій у світ приходить заперечливість, Ж.-П. Сартр);

— людина — *машина* (ідея запрограмованості людини як годинникового механізму, Ф. Ламерті; людина — гвинтик механізму у протиставленні її життєвого світу і системи, Ю. Габермас);

— людина *загублена* (філософія Нового часу);

— людина *практична* (людина стоїть нижче від законів природи, а тому залежна від неї, І. Кант);

— людина *бунтуюча* (ідея бунту проти абсурдності людської долі, яку розвинув А. Камю);

— людина *агресивна* (в теорії “мати чи бути” з її провідною ідеєю волі до влади, яку розвинув Е. Фром);

— людина *суперечлива* (ідея діалектичного шляху розвитку людини як істоти недосконалої, С. К’еркегор);

— людина *природна* (її покликання — стати людиною моральною і протистояти своїм природним прагненням, Й. Фіхте);

— людина *подвійна* (у ній співіснують, взаємодіють і борються дві сутності: соціальна й індивідуальна, Е. Дюркгейм; вона є діалогом Бога і диявола, А. Тойнбі);

— людина *з жагою визнання* (теорія Ф. Фукуями про готовність людини ризикувати у боротьбі за престиж).

Третя “група” — це такі семіотичні образи, як:

— людина — *те, що вона робить* (екзистенціалізм);

— людина *еротична* (сексуальна енергія лібідо керує людиною, З. Фройд);



— людина — *подорожній* (*homo viator*, поняття ввів Г. Марсель на означення права вибору людини);

— людина — *ментальна конструкція* (причому не найголовніша, М. Фуко);

— людина, *закорінена в часі* (ідея “тут–буття” М. Гайдегера);

— людина — *актор* (*homo ludens* і принцип гри як основний у житті людини,

Й. Гейзінга);

— людина *культурна* (теорія О. Шпенглера, згідно з якою людство живе за символічною схемою “народження — розквіт — в’янення — смерть” або “весна — літо — осінь — зима”; теорія С. Хантінгтона про конфлікт цивілізацій);

— людина *соціальна* (тобто залежна від соціуму, П. Сорокін; а також від технологічного та психологічного стану суспільства, А. Тофлер);

— людина *мовна* (мова визначає ставлення людини до об’єктивної дійсності, Л. Вітгенштайн; людина занурена в автентичну комунікацію за принципом “техніки переселення”, К. Леві-Строс; людина — ім’я–давець, В. Беньямін);

— людина *історична* (людина — основа історії, О. Лосєв);

— людина *психологічна* (психіка як домінанта у визначенні сутності людини);

— людина *символічна* (теорія семіосфери як середовища, створеного людиною,

Ю. Лотман);

— людина *правова* (як активний суб’єкт, атом юридичної теорії, за концепцією антропології права).

Усі описані групи семіотичних образів людини можна було б доповнювати, але й цей перелік доволі вичерпно демонструє значну увагу світових мислителів усіх епох до феномена людини, причому кожний із них знаходив у ньому “свій” знак, який був лише окремим елементом у величезній семіотичній мозаїці під назвою “людина”. Що стосується правового контексту, то всі названі аспекти так чи інакше враховані у нормах, що регламентують і регулюють людську поведінку в соціокультурному просторі. Людина як збирна семіотична одиниця з усіма її складовими елементами (тіло, дух, душа і т. д.) захищена правом, а всі створені людиною знаки стали можливими і зрозумілими тільки завдяки наявності в людині мови, здатності абстрактно мислити і вмінню аналізувати й синтезувати себе саму та своє оточення. При цьому право виступає знаковою системою, яку створила людина, і водночас регулятором подальшого вдосконалення семіотично структурованого соціокультурного простору, в якому живе людина.

Список використаних джерел

1. Холл, М. П. Энциклопедическое изложение масонской, герметической, каббалистической и розенкрейцеровской символической философии [Текст] / М. П. Холл. — М. : ЭКСМО; СПб. : Мидгард, 2007. — 1008 с.
2. Гомілко, О. Є. Феномен тілесності [Текст] : дис ... д-ра філос. наук : 09.00.04 / Гомілко Ольга Євгенівна ; НАН України, Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. — К., 2007. — 420 арк.
3. Боряк, О. Тіло в контексті культурно-антропологічних студій: ретроспекція та сучасні підходи [Текст] / Олена Боряк, Марія Маєрчик // Тіло в текстах культур : зб. матеріалів наук. конф. / упоряд. О. Боряк, М. Маєрчик ; голов. ред. Г. Скрипник ; НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Український етнологічний центр. — К. : [б. в.], 2003. — (Студії з культурної антропології). — С. 7–18.
4. Топоров, В. Н. Пуруша [Текст] / В. Н. Топоров // Мифы народов мира : в 2-х т. — М. : Российская энциклопедия, 1997. — Т. 2. — С. 351.
5. Бойко, І. Біоетика [Текст] / І. Бойко. — Львів : Вид-во УКУ, 2007. — 96 с.
6. Гришук, В. К. Еутаназія в теорії і практиці зарубіжних держав і в Україні [Текст] / В. К. Гришук, К. Б. Марісюк // Митна справа. — 2002. — № 6. — С. 75–83.
7. Гришук, В. К. Еутаназія: Pro et contra [Текст] / В. К. Гришук // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2003. — № 4. — С. 29–36.



8. Махлина, С. Т. Семиотика культуры повседневности / С. Т. Махлина. — СПб. : Алетея, 2009. — 232 с.
9. Искусство татуировки [Текст] / сост. В. Д. Косулин. — СПб. : Диамант, 2005. — 288 с.
10. Філософія імені [Електронний ресурс] All-filosof.ru — філософський портал. — URL : <http://all-filosof.ru/istorija-filosofii/29/501-filosofiya-imeni>.
11. Філософія. Львівсько-Варшавська школа [Електронний ресурс] PuLib. — Наукова бібліотека. — URL : <http://pulib.if.ua/book/188>.
12. Лосев, А. Ф. Філософія. Мифология. Культура [Текст] / А. Ф. Лосев. — М. : Политиздат, 1991. — 525 с.
13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Текст] // ВВР. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
14. Громов, И. А. Западная социология [Текст] / И. А. Громов, И. А. Мацкевич, В. А. Семёнов. — СПб. : Изд-во ДНК, 2003. — 559 с.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2004. — 1440 с.
16. Ніцше, Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади [Текст] / Ф. Ніцше. — К. : Основи — Дніпро, 1993. — 415 с.
17. Краткая философская энциклопедия [Текст]. — М. : Прогресс; Энциклопедия, 1994. — 57 с.

Надійшла до редакції 11.10.2012

Балинская О. М. Семиотические характеристики человека в праве

Рассматриваются основные семиотические характеристики человека: тело, душа, дух, имя, социальная роль, профессия, поведение — в контексте права. А само право представляется как знаковая система, которую создал человек, и одновременно как регулятор семиотически структурированного социокультурного пространства.

Ключевые слова: человек, homo semioticus, символ, телесность, духовность, душевность, философия имени, модель поведения.

Balynska, O. M. Semiotic Characteristics of a Man in Law

Body, soul, spirit, name, social role, profession, behavior considered in the context of law as a basic semiotic characteristics of a man. And the law served as a sign system, which created a man, and as a regulator of both semiotically structured social and cultural space.

Keywords: man, homo semioticus, symbol, physicality, spirituality, sincerity, philosophy of name, model of behavior.

